

**Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud.
Euroopa tegevus jätkusuutlikkuse tagamiseks“**

(2017/C 342/03)

Raportöör: Friuli-Venezia Giulia autonoomse maakonna volikogu esimees Franco Iacop (IT/PES)

Viitedokument: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa jätkusuutliku tuleviku järgmised sammud. Euroopa tegevus jätkusuutlikkuse tagamiseks“

COM(2016) 739 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Sissejuhatus

1. tervitab Euroopa Komisjoni valmidust aidata aktiivselt ja konstruktiivselt kaasa tegevuskava 2030 strateegiliste eesmärkide saavutamisele, luues aluse mitme olulise omavahel seotud ülemaailmse probleemi lahendamisele;
2. märgib, et Euroopa Komisjoni poolt 22. novembril 2016. aastal teatise kujul vastu võetud kavandamisdokumendis tehakse ettepanek väga ambitsioonika ja laialtleviku kestlikule arengule keskenduva strateegia kohta;
3. tunnustab komisjoni püüdlusi integreerida tegevuskava strateegiaga „Euroopa 2020“ ja ühtlasi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidega. Arvestades eri võrdlusraamistike keerukust ja paljusust, toonitab komitee vajadust poliitika sidususe, selle kõikjal arvessevõtmise ja ühtse valitsemisraamistiku järele;
4. rõhutab, et tulemuste saavutamiseks on hädavajalik kaasata otsuste tegemise protsessi kõik ja iseäranis kohalikud ja piirkondlikud valitsustasandid;

Üldised märkused

5. tõdeb, et kuna Euroopa Liidu poliitikameetmetes tuleb juhinduda subsidiaarsuse põhimõttest, on jätkusuutlikkuse eesmärgid otseselt seotud riigi tasandist madalamate valitsustasandite vastutuse, pädevuse ja ülesannetega;
6. kordab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused – piirkonnad, maakonnad, provintsid, ringkonnad, suurlinnad, väikelinnad, vallad – on tõelised ja täieõiguslikud poliitikakujundajad, kes peavad määratlema valitsemistasemeid ja meetodeid, mis sobivad kõige paremini ELi ja ÜRO eesmärkide ühendamiseks kohalike kogukondade eesmärkidega;
7. tuletab meelde, et 17 eesmärgi seas on kaks, mille saavutamiseks kohalikud omavalitsused täidavad põhipanevaid ülesandeid: kestliku arengu eesmärgid nr 10 ja 11. Esimene neist seisneb erinevuste vähendamises piirkondade vahel, samas kui teise eesmärgi raames teostatakse põhiülesandeid linnaplaneerimise, transpordi, sotsiaalteenuste ja jätkusuutlikkuse mudelile tuginevate eluviiside vallas;
8. juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et teatistes ei kaaluta vajadust mõõta ühtlasi edusamme kestliku arengu eesmärkide saavutamisel mitte ainult ÜRO, Euroopa ja riigi tasandil, vaid ka riigi tasandist madalamal tasandil. Seepärast kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles kõnealust mõõdet silmas pidama edasiste näitajate väljatöötamisel progressi mõõtmiseks ning kaasama kohaliku tasandi konkreetseid pädevused ja olemasolevad võrgustikud;
9. kordab, et seda täiendavad selliste volituste integreeritud kasutamisest tulenevad prioriteedid, mis mõjutavad horisontaalselt muid strateegilisi eesmärke, näiteks linnade tegevuskava, sotsiaalne kaasatus, ELi energia- ja kliimapolitiika, heitkoguste vähendamine, katastroofiohu vähendamine, keskkonnapoliitika ja ringmajandus, liikuvus, arukas spetsialiseerumine, Bratislava tippkohtumise teemaks olnud nutikad linnad (nutikas maa) ning linnapeade pakt kliima ja energia alal;

10. soovib kasutada mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamist selleks, et kombineerida tegevuskava 2030 strateegiat strateegiaga „Euroopa 2020“, vaadates läbi peamised suunised nende rahastamiseks, et suunata need algusest peale uutele kestliku arengu eesmärkidele;

11. hindab kõrgelt teatisele lisatud töödokumendi „Key European action supporting the 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals“ (SWD (2016) 390 final) koostamisel tehtud jõupingutusi – töödokumendis tehakse ettepanek täiendada strateegiat „Euroopa 2020“ tegevuskava 2030 eesmärkidega, väärtustades suhteid kolme samba, seitsme juhtalgatuse ja strateegia „Euroopa 2020“ prioriteetidest tuleneva viie eesmärgi ning ühtekuuluvusfondi jaoks kavandatud 11 temaatilise eesmärgiga seotud prioriteetide vahel;

12. tuletab meelde, et igal juhul tuleb kõiki jätkusuutlikku tulevikku käsitlevas teatises esitatud eesmärke nende saavutamiseks kohandada piirkondlikule tasandile. Sellega seoses soovib komitee tuua tegevuskava 2030 eesmärgid kohalikule tasandile, mis on ainus viis konkreetse ja jätkusuutliku mõju avaldamiseks inimeste elule;

13. nõustub sellega, et erinevate valitsustasandite keerukus eeldab juhtimist ja kontrolli, mis suudaks täiendada otsustusprotsessi institutsiooniliste struktuuride poliitikameetmete ja uuenduste hindamise abil (mõju mõõtmine);

14. leiab, et mõned seosed Junckeri komisjoni prioriteetide ja kestliku arengu eesmärkide vahel põimuvad oluliste küsimustega kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jaoks. Nii on ennekõike tööhõivealase prioriteedi puhul, kuivõrd see mõjutab kestliku arengu eesmärgis 4 (koolitus ja haridus) käsitletud pädevusi, mille puhul on kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse süsteemil olulised pädevused, arvestades eriti jätkusuutlikule Euroopale ülemineku kulusid;

15. väljendab lootust, et komisjoni investeerimiskava hõlmab ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste materiaalsed ja mittemateriaalsed taristud (sotsiaalkaitse, infovõrgud, liikuvust edendavad võrgud, energia- ja telekommunikatsioonivõrgud, jäätmete kõrvaldamine, integreeritud veemajandus jne), mis paljudel juhtudel ühildub erinevate kestliku arengu eesmärkidega (muu hulgas eesmärkidega nr 8, 9, 12, 13);

16. tuletab meelde, et ka komisjoni prioriteet nr 3 „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“ ristub kohalike ja piirkondlike omavalitsuste süsteemi huvivaldkondades mitme kestliku arengu eesmärgiga. See puudutab kestliku arengu eesmärke nr 5, 7 ja 13, mille puhul kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on nii nende poliitikameetmete sihtrühm kui ka aktiivsed osalejad, mille eesmärk on võidelda kliimamuutuste vastu ning tagada jätkusuutlik ja avatud energiavarustus kõigile ning sotsiaalsete õiguste kaitse, mille kindlustamiseks on määrava tähtsusega kohalikul tasandil osutatavad teenused;

17. märgib, et prioriteet nr 7, mille eesmärk on luua õiguse ja põhiõiguste kaitse ruum, mis põhineb vastastikkusel usaldusel, sisaldab soolise võrdõiguslikkuse poliitikat, mille jaoks kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused saavad etendada olulist rolli täielikus kooskõlas kestliku arengu eesmärgiga nr 5 ja vajadusega taastada kodanike usaldus ELi institutsioonide vastu;

18. tuletab meelde, et katastroofidele vastupanu võime on kestliku arengu üks keskseid aspekte, ja kutsub Euroopa Liidu institutsioone üles tagama, et see põhimõte oleks Euroopa tulevaste kestliku arengu meetmete üks põhisambaid ⁽¹⁾;

19. märgib, et prioriteedi nr 8 eesmärk on toime tulla üldise ja ülemaailmse tähtsusega rändega ning see vastab täielikult kestliku arengu eesmärkidele nr 1 ja 10, kaasates horisontaalselt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevusi, kes on sageli tugeva surve all vajaduse tõttu hallata erakordse ulatusega rändevoo;

Konkreetsed märkused

20. juhib tähelepanu ohule, et kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks võetavad meetmed ei pruugi – erinevalt ühtekuuluvuspoliitika meetmetest – alati sobituda integreeritud poliitikameetmete raamistikku. Seetõttu on oluline seada prioriteetid, milles võetakse arvesse kõige pakilisemaid vajadusi dünaamilisest lähenemisviisist lähtudes kõigi kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks pikas perspektiivis: seega on hädavajalik arvestada komitee soovitud vajaduse kohta võtta vastu tegevusjuhend kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks;

⁽¹⁾ COR 5035/2016; COM(2016) 739 final.

21. rõhutab, et eesmärgid nõuavad praeguste ja tulevaste põlvkondade vajaduste tasakaalustamist lisaks tasakaalule eri valitsemistasandite vahel, mis on esmatähtis kohalike ja piirkondlike omavalitsusi koormavate üleminekukulude vähendamiseks. Kui kulud on jätkusuutmatud, võib see seada ohtu asjaomaste meetmete üldise omaksvõtmise ja tõhusa rakendamise, mis iseäranis ohustaks äärepoolseimate alade (sisemaa alade) suutlikkust anda panus üldisesse jätkusuutlikkusse ja üldisemalt kestliku arengu eesmärkide püsivusse;

22. juhib tähelepanu teatistes osutatud ELi meetmete (2020) ja tegevuskava 2030 ajalisele kokkusobimatusel ning loodab, et eraldatakse täiendavaid majanduslikke ja rahalisi toetusvahendeid ning et eesmärgid määratletakse kooskõlas tegevuskava omadega ümber kogu vaatlusaluseks perioodiks;

23. väljendab kahetsust selle pärast, et teatistes ei esitatud 17 kestliku arengu eesmärgi rakendamise etapis esineda võivate riskide analüüsi, mis võiks märkimisväärselt abistada kohalike ja piirkondlike omavalitsusi varustamisel asjakohaste vahenditega, et lahendada eesmärkidega seotud poliitikameetmete rakendamise probleeme. Hädavajalik on teha kindlaks kõik näitajad, mille abil saab pidevalt jälgida ebavõrdsuse arengut, kasutades sealhulgas muid näitajaid kui SKP, nagu kvaliteetivsed näitajad, mis võimaldavad mõõta õigluse arengut ja piirkondade sotsiaalset edasiminekut;

24. rõhutab, et kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele seatavate alaeesmärkide saavutamine peab olema tagatud piisavate vahenditega. Kõnealused vahendid võib teha kättesaadavaks konkreetsete riiklike ülekannete kaudu, ent ka suurema finantsvastutuse andmise kaudu kohalikele tasandile;

25. peab vajalikuks edendada platvorme ja algatusi, mis võimaldavad heade tavade vahetamist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel, ning kasutada neid, mis on juba kasutusele võetud rahvusvahelistes organites nagu UNDP Live ehk kestliku arengu teadmiste platvorm, vältides tegevuskava kasutamist võimalusena poliitikameetmete ümbersuunamiseks. Selleks oodatakse huviga ka paljusid sidusrühmi hõlmava platvormi käivitamist, mille Euroopa Komisjon kavatab luua, et hõlbustada tegevuskava üldiste elementide kohandamist territoriaalsele tasandile, ent eelkõige selleks, et soodustada heade tavade vahetamist ja Euroopa kõige dünaamilisemates piirkondades tehtud edusammude tutvustamist. Komitee ootab, et ta kaasataks platvormi viisil, mis on asjakohane komitee kui kohalike ja piirkondlike omavalitsusi esindava kogu institutsioonilise rolli seisukohalt;

26. tunnistab, et tulevikuväljavaadete paranemine ELis sõltub lisaks majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühte kuuluvuse võime tugevdamisele ka ELi väljapoole jäävate piirkondade heaolust ja turvalisusest. Sellega seoses ja kooskõlas uut arengukonsensust käsitlevas teatistes esitatud uute suunistega kutsub komitee üles tugevdama deentraliseeritud koostöö ja arengumeetmeid kolmandates riikides, soodustades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kasutada olevate arengualaste teabe- ja aruteluplatvormide kasutamist: ARLEM, CORLEAP, iga kahe aasta tagant toimuv deentraliseeritud koostöö konverents ja deentraliseeritud koostöö atlas – need pakuvad partnerriikidele võimaluse kokku saada, pidada dialoogi ja vahetada häid tavasid;

27. nõustub komisjoni pooldava seisukohaga 2016. aastal Amsterdami pakti näol vastu võetud ELi linnade tegevuskava suhtes, mis viiakse ellu koos kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, et hõlmata kestliku arengu kõik aspektid ja anda panus üleilmse uue linnade tegevuskava rakendamisse;

28. nõustub vajadusega võtta linnade kestliku arengu strateegiates ning osalusel põhinevas juhtimissüsteemis tehtava horisontaalse ja vertikaalse koostöö strateegiates arvesse linnade mitmekesisust, sotsiaalse uuendustegevuse ja tulevikku suunatud kavandamise olulisust, järgides ühtset ja kooskõlastatud lähenemisviisi, eelkõige seistes silmitsi oluliste väljakutsetega ja taotledes eesmärki parandada elukvaliteeti linnades;

29. peab soovitatavaks, et tegevuskava 2030 ja selles seatud eesmärkide analüüs on kooskõlas ka Euroopa arengumudeliga, milles lähtutakse peamiselt VKEdest koosnevatest kohalikest tootmissüsteemidest (klastrid). Sellest tulenevalt loodab komitee, et arengumudelites pööratakse erilist tähelepanu ka väiksematele linnakeskustele, kuna liiga koondunud territoriaalne areng võib viia mahajäämuse lõksu, mis omakorda võib põhjustada täiendavaid marginaliseerimis- ja elanikkonna vähenemise protsesse;

30. hindab positiivselt asjaolu, et dokumendis kirjeldatakse kestliku arengu mõõtmeid (sotsiaalne, keskkonnavaline ja majanduslik) sammastena, mis aitavad ühendada komisjoni poliitilisi suuniseid, et pakkuda lahendusi kestliku arengu eesmärkidele ja finantsraamistikku 2014–2020 raames vastu võetud 13 valdkondlikule poliitikale. Komitee on siiski seisukohal, et uusi ülemaailmseid väljakutseid arvestades tuleb tugevdada kohalikku arengut, lisades territoriaalse mõõtme;

31. rõhutab vajadust omistada kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele poliitikameetmetes osalejate roll nende läheduse tõttu kodanikele ja võime tõttu aidata elavdada konsensust ELi institutsioonide ja Euroopa integratsiooni projekti suhtes. Mitmetasandiline valitsemine on optimaalne lahendus poliitikameetmete jaoks, mis on keskendunud jätkusuutliku tuleviku ülesehitamisele ning suunatud komisjoni 10 prioriteedi, ühtekuuluvusfondi 11 temaatilise eesmärgi ja tegevuskava 2030 17 kestliku arengu eesmärgi integreerimisele;

Poliitika mõju suurendamine sotsiaalsele sambale

32. kordab, et kestliku arengu keerulise olemusega tegelemiseks ja vaesuse eri vormide vastu võitlemiseks ei sobi kõige paremini ülalt-alla suunatud, tsentraliseeritud hallatavad poliitikameetmed ja -programmid, vaid tuleb anda kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele vastutus ja autonoomia, mida on vaja õigete vastuste andmiseks suurtele ühiskonnaprobleemidele;

33. kordab, et on vaja tugevdada ELi põhiõiguste hartale tuginevaid poliitikameetmeid jätkusuutliku sotsiaalpoliitika kavandamise abil, millesse on kaasatud kõik valitsustasandid, sest see on ainus viis, kuidas tagada kõigile juurdepääs põhiteenustele ning leida lahendus demograafilistest muutustest tulenevatele uutele vajadustele kohalike poliitikameetmete kaudu, mille eesmärk on hõlbustada aktiivsena ja tervena vananemist;

34. juhhib komisjoni tähelepanu vajadusele rakendada poliitikameetmeid, mille eesmärk on edendada inimeste tervist, mis on prioriteet sotsiaalse kaasatuse seisukohast, parandades elamistingimusi linnades ja eeslinnades, tagades samas juurdepääsu avalikele teenustele, vaba aja veetmise võimalustele ja spordile ka puuetega inimeste jaoks ning edendades ennetavat tervishoidu kogu elanikkonna, sh eakate ja rändajate ning teiste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus elavate ühiskonnarühmade jaoks, ning julgustab liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi tegema sama;

35. leiab, et sotsiaalmajanduse potentsiaal seisneb töökohtade loomises ning noorte ja naiste tööpuuduse vastu võitlemises, ning peab seetõttu esmatähtsaks, et tegevuskavas pöörata tähelepanu ettevõtja sotsiaalsele vastutusele ning vajadusele luua vastastikust mõistmist noorte ja ettevõtlike vahel. Uude strateegiasse peavad valdkonnaülest lähenemisviisi järgides olema hõlmatud ka jätkusuutlikkuse eri mõõtmed ja loovuse pakutavad uued võimalused;

36. peab vajalikuks kaasata tegevuskavva 2030 kultuuri, viidates selgelt selle rollile kestliku arengu seisukohast ja uute töökohtade loomisel, toetades Euroopa ühiste ideaalide loomist, et levitada maailmas demokraatia, sotsiaalse õigluse ja solidaarsuse püüdlusi ja põhimõtteid. Kultuur aitab tõhusalt kaasa kaasava arengu strateegiatele ja avaldab suurt mõju kestliku arengu eesmärkidele, parandades haridussüsteemi, võideldes sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega vastu, kaotades ebavõrdsuse põhjused, soodustades võrdseid võimalusi ning kõrvaldades põlvkondade vahelised ja demograafilised erinevused;

Poliitika mõju suurendamine keskkonnasambale

37. märgib, et ilmselgelt ülemaailmsed teemad, nagu kliimamuutused, CO₂ vähendamine, energia säästmine, energia tootmine taastuvatest energiaallikatest, bioloogilise mitmekesisuse kaitse, ressursikasutuse vähendamine, integreeritud transport ja ringmajandus, sõltuvad tegelikkuses kohalikust poliitikast ja tegevusest. Seetõttu soovib komitee pöörata erilist tähelepanu keskkonnasõbralikule tootmisele;

38. peab asjaomaste sektorite paljusust arvestades vajalikuks võtta vastu integreeritud lähenemisviisi, mis põhineb koostööl mitmetasandilise valitsemise tasandite ja asjaomaste keskkonnavalaste sidusrühmade vahel. Seejuures loob ühtekuuluvuse mõiste seose majandusliku tõhususe, sotsiaalse ühtekuuluvuse, kultuurilise arengu ja ökoloogilise tasakaalu vahel, pöörates suurt tähelepanu kestlikule arengule poliitikameetmete väljatöötamisel;

39. nõustub hinnanguga, et inimtegevus ja kliimamuutused avaldavad üha suuremat survet mere ökosüsteemidele. Sellega seoses tuleks tähelepanu juhtida komisjoni meetmetele ohutute, puhaste ja jätkusuutlikult majandatavate ookeanide kasuks, toetades jätkuvalt sinise majanduskasvu tegevuskava rakendamist, mille eesmärk on kasutada Euroopa ookeanide ja merede potentsiaali töökohtade, majandusliku väärtuse ja jätkusuutlikkuse loomiseks. Lisaks kinnitab komitee, et innovatsioon meremajanduses võib aidata tagada kallihinnaliste mereressursside tõhusa ja jätkusuutliku kasutuse⁽²⁾;

40. soovitab, et kõik institutsioonid kohustuksid vähendama toidu raiskamist ja taaskasutama jäätmeid, innustades investeringuid ja tööhõivet keskkonnasäästliku majanduse laiemas kontekstis. ELil tuleb otsustavalt toetada kavatsust loobuda lineaarmajanduse mudelist, et tugevdada ringmajanduse mudelit, nagu on rõhutatud Euroopa Regioonide Komitee arvamustes teemal „Ringmajanduse suunas: ELi jäätmealaste õigusaktide läbivaatamine“, „Seadusandlikud ettepanekud jäätmedirektiivide muutmiseks“ ning „ELi ringmajanduse loomise tegevuskava“;

Poliitika mõju suurendamine majandussambale

41. leiab, et arengumudelid, mis on tingitud uutest konkurentsitingimustest, muu hulgas näiteks võrgustikest, mis võimaldavad ühendada piiramatul arvul kasutajaid, näitavad selget vahet ettevõtjate jaoks turuaja (*time to market*) lühendamise vajaduse ning konsensuse saavutamiseks ja haldusmenetlusteks vajaliku aja vahel. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on asjakohane tasand, et kiirendada poliitiliste otsuste tegemist vastavalt turgude kehtestatud rütmile;

42. kutsub üles pakkuma tõelist toetust arengumudelitele ja iseäranis toetama mittemateriaalseid võrgustikke, mis juurdepääsu piiramatule arvule andmetele hõlbustades mõjutavad uusi kohalikke konkurentsitingimusi ja üleminekut uutele tootmisparadigmadele;

43. peab möödapääsmatuks strateegiate arendamist, et käivitada struktuuripoliitilisi meetmeid eesmärgiga hõlmata arengu alustalade hulka tootmisparadigma põhjalik muutmine, soodustades muu hulgas stiimulite kasutamise kaudu kestlikku tootmist, kuni uuendused muudavad kulutõhusaks ülemineku ringmajandusele. On ilmne, et sellised poliitikameetmed ei aita mitte ainult vastata üleilmastumise protsessidest tulenevatele uutele keerukatele väljakutsetele, vaid annavad ka selge vastuse kompromissidele keskkonda ja töökohti vastandavate sotsiaalsete küsimuste vahel;

44. tunnistab, et peamiselt inimeste, toodete ja andmete paremast liikuvusest tingitud globaliseerumine ei suurenda rahvusvahelist konkurentsi mitte ainult ettevõtjate, vaid ka piirkondade vahel. Seetõttu on vaja mõjusalt tegutseda selliste territoriaalse konkurentsivõime aluseks olevate tegurite osas nagu sotsiaalne ja institutsiooniline kapital, taristu ja innovatsiooni, et elavdada Euroopa riikide majandust;

45. meenutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskne osa avaliku ja erasektori partnerluste vahelistes suhetes, kuna nad on suutelised tuvastama mitmesuguseid arenguvorme, mis võivad soodustada sihispäraseid investeringuid, et väärtustada iga piirkonna sisemisi ressursse;

Poliitika mõju suurendamine territoriaalsele sambale

46. väljendab kahetsust selle pärast, et komisjoni vastuvõetud teatistes näib täielikult puuduvat mõiste „territoriaalne kapital“, mille OECD töötas välja 2001. aastal ja komisjon võttis üle 2005. aastal. Sel puhul tuleb meenutada, et antud mõiste hõlmab kohalikke väärtusi: loodus, inimesed, käsitöö, organisatsioonid, suhted ja teadmus, mis moodustavad territooriumi võimaliku konkurentsivõime;

47. märgib, et kriisil ja globaliseerumise tagajärgedel on olnud põhjalik mõju suhetele, mis tagasid piirkondades sisemist ühtekuuluvust, põhjustades lõhesid (linnade ja maapiirkondade, keskuste ja äärealade vahel) ning muutes sotsiaalse suhete kujundamise dünaamikat. Seda arvestades tuleb territoriaalse poliitika aegunud mudelid, mida iseloomustasid funktsionaalsed kontseptsioonid, milles territooriumi käsitati lihtsa alana, ümber töötada uut institutsioonilist maatriksit järgivateks mudeliteks, milles territooriumile omistatakse kollektiivse osaleja roll;

48. tunnistab, et nn Amsterdami paktis seatakse järjest rohkem huvide keskmesse selliste linnapoliitiliste meetmete roll, mille eesmärk on rakendada sotsiaalse ühtekuuluvuse ja majandusarengu edendamisele suunatud meetmeid, veendumuses et linnad võivad anda oma positiivse panuse uuenduste protsessi;

⁽²⁾ CdR 2203/2012.

SOOVITUSED PIIRKONDLIKELE JA KOHALIKELE OMAVALITSUSTELE

49. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on tähtis roll linnakeskkonna, ümbritsevate territooriumite ja ühise pärandi kaitsmisel ja arendamisel ning nad võivad anda panuse tegevuskavas 2030 määratletud „muutunud maailma“ (*transformed world*), kasutades ennetavat lähenemisviisi ja kohustudes tegema järgmist:

- a. suurendama oma strateegilist haldussuutlikkust;
- b. julgustama nõudliku ja teadliku kodanikuühiskonna tekkimist;
- c. arendama integreeritud linna- ja territoriaalset planeerimist;
- d. edendama kohalikul tasandil majanduslikke võimalusi kvaliteetsete töökohtade ja sotsiaalse ühtekuuluvuse loomiseks;
- e. edendama piirkondlikke kestliku arengu kavasis/strateegiaid, sidudes kestliku arengu eesmärgid poliitiliste eesmärkidega ning ühtlasi vaadates läbi ja muutes kavandamist, et vastata kestliku arengu väljakutsetele, aidates seeläbi kaasa riiklike reformikavade koostamisele;
- f. juhtima üleminekut vähese CO₂-heitega majanduse ning vastupidavate linnade ja territooriumite suunas;
- g. edendama kestliku linnalise liikumiskeskonna tegevuskavade väljatöötamist;
- h. tunnustama ja edendama kultuuri rolli kestlikus arengus ning väärtustama kohalikku kultuuripärandit, loovust ja mitmekesisust;
- i. soodustama majanduslike, ühiskondlike ja kultuuriliste üksuste, ülikoolide ja teaduslike uurimiskeskuste ning üksikisikute osalemist selliste kavade ja algatuste väljatöötamisel, mis on suunatud kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, muu hulgas tehes koostööd Teadusuuringute Ühiskeskusega algatuse raames „*Science meets Regions*“ (teadus saab kokku piirkondadega);
- j. edendama kestliku arengu alaseid haridusprogramme koolides ja kultuurilist tegevust, mis keskendub kestlikkusele;
- k. toetama õiglase ja jätkusuutliku heaolu näitaja kasutamist piirkondlike seaduste ja eelarvedokumentide ettevalmistamisel;
- l. looma partnerlusi detsentraliseeritud arengukoostöö raames;

50. kordab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on võimelised võtma kasutusele osalusdemokraatia vorme – kaasates eelkõige naised, noored, eakad ja vähemused – alusena kohaliku tasandi majandusarengu integreeritud strateegiate kavandamiseks ja rakendamiseks;

SOOVITUSED RIIKLIKULE TASANDILE

51. soovib alt-üles lähenemist ja asjakohase õigusraamistiku määratlemist koos piisavate vahendite eraldamisega. Sellist uut süsteemi saab edukalt luua üksnes süveneva detsentraliseerimise kaudu ELi eri liikmesriikides. Riikide valitsused peaksid tegema järgmist:

- a. edendama jagatud valitsemist ja tõelist detsentraliseerimist, mis võimaldab kõigi asjaomaste sidusrühmade osalemist mitte ainult algaasis, vaid ka järelfaasis;
- b. looma sidusa ja integreeritud territoriaalse poliitika, konsulteerides piirkondlike valitsustega, eelkõige riiklike reformikavade väljatöötamisel;
- c. vaatama läbi piirkondlikud rahastamissüsteemid, et viia rahastamine vastavusse jätkusuutlikkusega;
- d. kaasama piirkondlikke ja kohalikke tasandeid kestliku arengu eesmärkide järelmeetmetesse, tagades täpsed territoriaalsed andmed;

52. kordab, et riikide keskvalitsuste tasandil tuleb kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi – eelistatult alt-üles suunatud lähenemisviisi järgides – territoriaalsete tegevuskavade ettevalmistamiseks, mille eesmärk on kestliku arengu eesmärkide saavutamine, võttes arvesse tugevaid ja nõrku külgi põhimõtte „kedagi ei jäeta tagaplaanile“ ja kulutuste tõhususe põhimõtte alusel;

SOOVITUSED ELI JA RAHVUSVAHELISELE TASANDILE

53. on veendunud, et tagamaks kohaliku tasandi püüdluste ja kogemuste täielik ärakasutamine üleilmsetes poliitikameetmetes ja kokkulepetes, peab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll seisnema selles, et nad on struktureeritud dialoogi element ja valitsemise lahutamatu osa ning mitte lihtsalt sidusrühm. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jõupingutusi hallata ja pakkuda teabepõhist panust tuleb tunnustada otsustusprotsessi osana järgmiste tegevuste kaudu:

- a. kohalike ja piirkondlike omavalitsuste organiseeritud võrgustike lisamine rahvusvaheliste arenguasutuste juhtorganitesse;
- b. rahastamisvahendite tugevdamine ja kohaliku kestliku arengu poliitika läbivaatamine;
- c. detsentraliseeritud, sealhulgas ELi mittekuuluvate riikidega tehtava koostöö toetamine, õppe ja kogemuste vahetamine innovatsiooni edendamiseks;

54. palub eraldada ELi ja riiklikul tasandil vahendeid kestliku arenguga seotud poliitikameetmete mõju eel- ja järelhindamiseks. See eeldab jõupingutusi selleks, et parandada kõigi poliitikameetmete koordineerimist, mida rakendavad nii EL kui ka liikmesriigid ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

55. palub komisjonil kasutada veelgi strateegilisemal ja funktsionaalsemal viisil ametlikult juba ühtekuuluvusfondi programmitöösse hõlmatud riiklike reformikavasid, kasutades funktsionaalselt kestliku arengu toetamiseks juba vastu võetud vahendeid. See võimaldaks tuua Euroopa poolaasta raames lisaks kestliku arengu eesmärkide edendamiseks riigi tasandil kavandatud ja kaardistatud reformimeetmetele esile ka kohaliku ja piirkondliku mõõtmega seotud meetmeid;

56. soovib, et ELi ja rahvusvahelisel valitsemistasandil osataks juhtida ülemaailmsete suhete keerukat süsteemi, hoides kontrolli all piirkondlike pingete kolded, toetades muudatusi ja ümberkorraldusi möödunud sajandist päritud institutsioonilistes ja tootmisstruktuurides, andes kohalikele osalejatele vajaliku pädevuse hapra geomajandusliku tasakaalu muutmiseks arenguvõimalusteks, mille abil saaks taastada kohalike tootmissüsteemide konkurentsivõime maailmaturul.

Brüssel, 12. juuli 2017

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA